

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

V. De Sanctorum Cvltv.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

2. Cateri fabulantur; quod Caro Christi seipsam excitaui. Et Petri, quam Christi, pene mirabiliorum esse resurrectionem; certe discrimen nullum.

3. GALVINVS negat, quod seipsum Christus in vitam reuocauit; Patris interuenire operam oportuit.

4. MARTYR: Angeli indigebant auxilio, qui lapidem remoueret. &c. Vide meum Luthero-cal. p. 1. q. 66. Et Antichristum q. 17.

PAPISTA. Quatuor hic in quaestione vocari videntur: An, Qualis, Quatenus, Quare resurrexit IESVS?

1. An? Luc. ult. Oportebat Christum pati & resurgere à mortuis.

1. Ob Iustitiam Dei, vt qui humiliat se, exaltaret eum.

2. Ob Fidem. 1. Cor. 15. Si Christus non resurrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis est & fides vestra.

3. Ob spem. Iob. 19. Scio, quod Redemptor meus viuuit.

4. Ob mores Rom. 6. Quomodo Christus resurrexit per gloriam Patris; ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.

5. Ob salutem nostram. Rom. 4. Traditus est propter delicta nostra; & resurrexit propter iustificationem nostram. Ista D. Th. 3. q. 53. a. 1. Itaque 1. Cor. 15. Christus resurrexit à mortuis, primitiæ dormientium: Glosa: Quia prius tempore & dignitate surrexit.

Et quidem ibid. art. 4. Sibi ipse causa resurrectionis fuit, idque per virtutem vnitæ Diuinitatis cum Corpore & Anima. Hinc 2. Cor. ult. Et crucifixus est ex infirmitate nostra Sed viuuit ex Virtute Dei.

2. QUALIS? Respondet D. Th. 3. q. 54. a. 1. Vero cum Corpore. Quia vera, & non apparens solum, fuit resurrectio. Vnde existimantibus se spiritum videre, dixit, Luc. ult. Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis

habere: quod ad omnem spiritus nutum pareat spiritale, & glorificatum, in omnem locum, figuramque sequax; prout spiritus voluerit. Item art. 3. Idem quoque gloriosum surrexit ita, sicut Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostræ conformatum Corpori claritatis suæ.

Idem surrexit, art. 4. Integrum ad perfectissimam naturæ humanæ integritatem; vt Necessarium quoque Sanguinem profusum, (etsi non item Nutrimentalem omnem) resumpserit totum: vt quicum Diuinitas inseparabiliter manserit hypostaticè adunita.

3. QUATENUS resurrectionem manifestauit D. Tho. 3. q. 55, ex Act. 10. Dedit eum manifestum fieri Non Omni populo, sed Testibus præordinatis à Deo. Idque Act. 1. Per XL dies in multis argumentis, loquens de regno Dei.

Quò dicere possent, 1. Ioan. 1. Quod vidimus, & audiimus, & manus nostræ contactauerant; hoc testamur.

4. QUARE? Ad resurrectionem nostram. &c. Vide Diu. Thom. 3. quaestio 56.

CAPVT sua Membra sequuntur; CHRISTVS Beati. De hisce igitur porro disquiramus, ordine sic resposcente Ecclesia Triumphantis.

V. DE CVLTV SANCTORVM.

QVÆSTIO XX.

An Sancti in cælis degant cum Christo beati? Et vnde censeantur beati?

HERESARCH. Ante extremum Iudicii diem beatitudinem Sanctis abiudicantur Tertullianus, Vigilantius, & Armeni, Guidone teste in *Summa de her. & Graeci apud D. Tho. Opusc. 6. c. 9.*

DE LUTHERO-CALVINISTIS vide supra q. 17. & in *Luthero. c. q. 67. & 73.*

PAPISTA. Scripturæ sacræ sensu, consensuque standum perpetuo Ecclesiæ est. De Scripturis vide in meo *Antichristo p. 1. q. 21.* Consensus Ecclesiæ constat Tum à SS. Patribus orbis vtriusque Christiani, apud Bell. l. 1. de *Sæctis. c. 4.* & 5. Quique ibidem, c. 3. videntur Sanctis felicitatem Dei que visionem abdicere; ij. omnino de consummata illa, post sæculi consummationem futurâ, loquuntur.

Tum etiam duo Generalia sic statuere Concilia, Florentinum, & Tridentinum sess. 25. Sic & Papæ, vt Innocentius III. Benedictus XII. Huius prædecessor Ioannes XXI. Sensit aliquando contrarium; sed vt Doctor, definiuit nihil, quin successoribus suis suam submitterent sententiam. Qua in causa vide mendacia Caluini quina in meo *Mendace Antipap. p. 1. q. 5.*

II. **H**ERESARCH. Ioannes VVicleffus, plurimum conditor parentis hæresion, teste Thoma VValdensi; tom. 3. de Sacram. l. 1. c. 122. dixit, dum in Sanctorum Album refert aliquos Pontifex, eum errare non minus posse, quam Presbyterum Ioannem Regem *Athiopia, vel Turcam, aut Sultanum.*

LUTHERVS & **C**ALVINVS, cæterique Nouatores hunc gnauiter sunt imitati: vt in parte 2. patebit infra. Item Pet. Martyr & Aretius in 1. Cor. 1. dici non ferunt Sanctos seu cœlites, seu Purgatorios.

PAPISTA. 1. Si hac in re fallere, fallere posset Ecclesiæ, iam, 1. Tim. 3. *Veritatis columna* ueretur; nutaret, Eph. 4. *firmamentum* suam desereret *Sponsam* Christus: Nec, Ioan. 16. *omnem* necessariam

Veritatem doceret Spiritus S. Nec in Successoribus suis Petrus *pasceret oues suas* pabulo necessariæ certæque salutis.

2. At verè de Sanctorum festis S. Bern. Epist. 174. ad Lugdun. ait: *Quæ accepi ab ecclesiâ. securus teneo, & trado.*

Et S. Aug. epist. 118. c. 5. *Si quid tota per orbem frequentat Ecclesiâ; quin ita faciendum sit, disputare, insolentissima insania est.*

3. Accedit diligentissima, quæ in canonizandorum vitam, mores, dicta, factaque sit inquisitio, Dei que per ieiunia precesque publicas reconciliatrix inuocatio; vt de canonizato dubitare fas sit nemini, quin sit inuocandus: ergo minus an sit Sanctus.

4. Adhæc tenemur obsequi Papæ, dies festos indicenti: Ergo & Sanctos declaranti credere tenemur. Ne pro Sanctis orando, ipsis iniuriam irrogemus. Nam, ait August. ser. 17. de Verb. Dom. *Iniuriam facit Martyri, qui orat pro martyre.*

5. Credemus historiographorum narrationi; non crederemus summi Pastoris declarationi: Præsertim attestantibus miraculis, & accuratissima singulorum præuia attestazione facta:

Obiiciunt ex Augustino: *Multorum corpora honorantur in terris; quorum anime torquentur in gehenna.*

1. Sed hoc vbi habet Augustinus? Sit tamen cuiuscunque Christiani;

2. Verum est de monumentis Alexandri, Cæsaris. & c. similibusq; mausoleis & pyramidibus.

3. Verum est & de Luthero; cuius vasta & crassa statua in Francofurdiano mercatu fuit spectaculo; quam non nisi pre-

pretio annumerato spectare licebat.

4. Quid: Sturmius de famato Luthero scripsit ad Calvinum: *Vsq; adeo φιλοσθητος est, vt vel crepidas eius adorandas putet.* Quin ipse Lutherus in Colloq. mensal. vaticinatus est, *suum à suis oletum olim adorandum fore.* Prò pròpudium bestia!

Quid, quod idem quoque Melanctonem canonizavit.

Vide plura talia in meo *Luthero-c. p. 1. quest. 74.* inque *Mendace Antipap. parte 1. quest. 5.*

III. HÆRESIARCH. I. BOGOMILI, Sanctos appellari verabant cum præfatione Sanctitatis: scilicet dicitur Petrum, Paulum, Laurentium.

2. Michaelus Imp. in Miscellaneis vetuit pictis sculptisne Sanctorum imaginibus subscribi *Sanctus* Specietenus, quod is solus esset Dei tiridus.

3. Successores ac hæredes impietatis eiusdem fuerunt Isauricus, & Copronymus Iconomachi.

LUTHERO-CALVINISTÆ cum peragrè ferant sanctissimum Dei Nomen IESVS: quem admodum ferant illud Diuorum Sanctus? Vide in meo *Luthero-c. p. 1. q. 74.*

PAPISTA. Ibidem abundè responsum; fauente Apostolo, Hebr. 13. *SANCTI mei vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones in Christo IESU.*

QVÆSTIO XXI.

An, & qualis Cultus ac Inuocatio Sanctis debeat?

I. HÆRESIARCH. Sanctorum Cultum abrogandum censuerunt olim & impugnarunt complures: vt *Eustatius*: apud Socratem lib. 2. hist. ca. 33. qui semiarianus Episcopatu deiectus Macedonio ad hærescebat, anno 365. damnatus est.

Succellit ei *Manes, Eunomius & Vigilantius* in hæresi, apud S. Hieronymum: Deinde alii; demum *Vviclossus* apud Thomam VValdensem, tom. 3. de Sacrament. tit. 13.

LUTHERANI & CALVINIANI sopitos suscitant ignes, damnataque sæpius hæreticos caduera ex orco refodiunt.

PAPISTA. Abrogare contendunt Sanctorum Cultum; quem derogare Deo non docent.

At nos, ait ante 1400. annos Iustinus in 2. Apolog. & Deum, & eius Filium, qui venit, nosque hæc docuit; & aliorum sequentium similiumque Angelorum honorum exercitum colimus & adoramus, verboque & re, seu veritate veneramur. Idque omnibus, qui discere volunt, vt docti, instituitque sumus, copiose *TRADIMVS.*

Theodoretus l. 8. *Suos mortuos Deum in templa pro Dijs vestris induxit: Ac illos quidem cassos gloria, vanosque reddidit; suis autem Martyribus honorem illorum dedit; talem, inquam, qualem in meo Luthero-cal. p. 1. q. 73. docui.*

Atque vt ait S. Hiero. epist. ad Riparium, *Honoramus seruos, vt honor seruum redundet ad Dominum.*

Quod igitur ethnicis; Angelorum cultum exprobrantibus respondit Aug. in Pl. 96. idem & nos Hagiomachis nostris: *Vtinam & vos illos colere velletis: Facile enim ab ipsis discetis, non illos colere vt Deos; sed vt Sanctos.*

II. HÆRESIARCH. Collyridiani docebant, Deiparam non secus, ac Deum inuocandam esse, teste *Epiaph. bar. 78. 79. Vigilantius*, teste S. Hieronymo l. 1. contra ipsam; aiebat: Nullius post mortem preces proli tero exaudiri, nec mortuos orare pro viujs. Ideo nequicquam inuocantur, *Eustatius* basilicas martyrum & reliquias; contemnebat: de Inuocatione nihil eo constat.

Hos imitati sunt Henticiiani, Apostolici, VValdenses, VViclef, Thaborita, Huss, VVicleffi vox erat: *Licita inuocatio est; sed inutilis est. Stultum autem scurras principis; hoc per se ad nutriendum inclinatis. Stultum, turbidos sectari viuos; fonte cuius patente.*

LUTHERVS in Li. ad VValdenses; Melancton in Apolog. a. 21. *Conf. Aug. Brentius c. 24. Conf. VVirtemb.*

QVÆSTIO XXII.

Quis Honor est RELIQUIIS debitus
Sanctorum?

CALVINVS Inft. 2. c. 14. § 12. Et l. 3. c. 20. § 20. &c.
Hic tria docent.

I. Mortuos pro viuus orare non conftat ex S. Scriptura,
effeque incertum.

II. Si orent, orare folum in genere pro Ecclefia; pro ne-
mine fingularim.

III. Sanctos innocere, effe inutile; quod auis non habe-
ant iam longas: Effe illicitum, quod gloria Christi Media
teris obfcuratur.

PAPISTA. Hoc vniuerfè tenen-
dum eft, iufte, licitè, & fanctè orari San-
ctos, vt orent pro nobis per IESUM Chri-
ftum apud Deum; quibuscunque ver-
bis quis vtatur. Nec enim de verbis, fed
de verborum fenfu agitur. Vt fi ores, S.
Petre miferere mei, falua me, fana, da
patientiam. &c. fubaudi, pro me oran-
do Deum.

Nam fic & Paulus, Rom. 11. *Vt faluos
faciem aliquos ex illis.* 1. Cor. 9. *Vt omnes fa-
cerem faluos; non vt Deus, fed vt feruus.*

2. Tres perfonæ neceffariò attendun-
tur in omni Sanctorum inuocatione:
DEVS, qui adoratur; CHRISTVS, per
cuius merita oratur; Sancti, quorum
interceffio petitur ad Christum. Vnde
Aug. in Pfal. 108. Oratio eius fiat in pec-
catum: *Oratio*, ait, *que non fit per Chri-
ftum, non folum non potefit delere peccatum;
fed etiam ipfa fit peccatum.* Vnde preces Ec-
clefiæ omnes rogant *interceffionem San-
ctorum, per Christum Dominum noftrum.*

3. Ifud Colof. 2. *Nemo vos feducat vo-
lens in humilitate Angelorum, quæ non vidit.*
&c. damnare intendit hærefin Simonis
Magi, qui cum Platonis docuit, quof-
dam Angelos, vt Deos minores, adora-
ri oportere; vt qui mundum fabricarint,
per prophetas locuti funt. &c. At hæc
idololatia eft, aut Magia, de hac Irenæ-
us l. 1. c. 20. Tertul. *de præfcript.* Epiph. *in Si-
mone.* &c. Damnatur in Conc. Laodic.
cap. 35.

HÆRESIARCH. I. EVNOMIUS anno cccxl. ana-
baptifmi inuentor, Reliquiarum fanctarum con-
tempor, non Christum fuiſſe, fed eſſe Deo ſe ſimi-
lem aſſerebat, vt qui Dei ſubſtantiam intimè
pernouiffet: miracula verò Diuorum meras dicebat
præſtigias eſſe. 2. Huic in contemptu SS. Reliquia-
rum ſuſceſſit Vigilantius, teſte S. Hier. dicente Ter-
tuſt olim contra eandem hærefin Gnoſticorum libri
Scorpiacum euulgaſſe. 3. Deinde ſub annos 764. &c.
Conſt. Copronymus Imp. omnes vbique deleri iuſ-
ſit Reliquias Sacras; teſte Suida in vita illius. Forſè
quod ex Iudæorum & Samaritanorum hærefi iudi-
carent omnia corpora immunda. V. Vieſſe, & ſupra-
dicti. 99. 20. & 21. eadem lue laborarunt.

LVTHERVVS *ſerm. de Cruce, Reliquias, vt Fide-
lium ſeductiones, altiffime ſub terram abſcondendas iu-
dicat.* Sic & Magdeburgenſes *Cent. 4. c. 6. &c.*
Vide in *Mendace Antipap. q. 7.*

CALVINVS lib. de neceſſit. reformandæ Ec-
cl. idem vrget his argumentis.

1. Quia Deut. vlt. Deus abſcondit corpus Mo-
yſis, ne à Iudæis adoraretur.

2. Quia, 2. Cor. 5. *Iam non nouimus Chriſtum ſe-
cundum carnem:* minus Chriſtianos mortuos.

3. Quia Col. 2. damnat omnem cultum arbi-
trarium, id eſt, non à Deo inſtitutum: at talis eſt
reliquiarum. 4. Quia deſiderium reliquiarum
eſt mater idololatriæ; nam earum veneratio eſt
Chriſti exhonorificatio. Hinc obſtienti Vigi-
lantio cereorum accenſiones ad ſepulchra, ſo-
lum hoc reſpondit S. Hieronymus; in mulier-
cularum eſſe, quæ zelum habet, non ſcientiam.
5. Quia ſuppoſitiua ſunt pleraque reliquie.
Demum Calviniſta, vbi poſſent, reliquias exu-
runt: velut & Ethnici.

PAPISTA. Quæ fanctæ Deo in lege
Veteri, & in Noua Chriſto, fuerit reue-
rentia Reliquiarum; noſter è S. Scripturis
docet *Antich. p. 1. q. 23.* Quæ eadè Fide lib.
digna ſit & iuſta, meus demonſtrat *Lu-
thero. c. p. 1. q. 78.* Quæ calumioſe tradu-
cta proſcindatur ab hæreticis, meus *Men-
dax Antipap. p. 1. q. 7.* veriffime docet. Cæ-
terum

rerum hoc loci argutatiunculas omnino futiles refutare non dedignabor.

AD I. Quid si dicerem Moysen non mortuum, nec sepultum; sed translatum cum Henoch & Helia? Ita S. Hilar. in c. 17. Mat. Ambr. l. 1. de Cat. c. 2. Greg. Nyf. Sed cedo Ruperto in Deut. ult. & Philoni, id solidè refellentibus. Probabilius; fuisse gloriose à Domino sepultum, ait Occumenius in epist. Iudæ; & occultatum; ait Chryl. hom. 5. in Matt. ne pro Deo coleretur; Vt cultus est, 4. Reg. 18. æneus serpens, qui signum duntaxat fuerat salutis.

At apud Christianos nunquam vel auditum est, Sanctos, eorumque reliquias pro Deo cultas fuisse.

AD II. Non nouimus Christum secundum carnem mortalem; sed immortalē; & quæ in mortali gessit sancta, sanctè recolimus; Ceu iussi, 1. Cor. II. Mortem Domini annuntiabit is. Hebr. 12. Recognitate eum, qui talem aduersum seipsum sustinuit maledictionem.

AD III. Reliquiarum cultus non est ab hominibus institutus; sed Inspiratus à Deo in utroque testamento; Et Christi doctus exemplo sua in fimbria, in umbra Petri. &c. Dein Col. 2. ἐξ εὐνοίας significat cultum superstitiosum iuxta S. Hieronymum; non vero ab hominibus excogitatum.

At reliquiarum cultus sanctus est; non superstitiosus.

AD IV. Tantum abest à nobis idololatriæ periculum, ut in translationibus, cantetur: *Confundantur omnes, qui adorant simulacra.* Sic teste Rufinot. l. c. 35. in S. Babilæ translatione cantatum proditur. Neque cereorum vñus ad Sanctorum

memorias signum est adorationis: Quia non offeruntur ut sacrificia; sed acceduntur in signum Letitiæ inter fideles Gloriæ inter Cœlites, Vita beatæ in Deo. S. Hieronymus autem respondet Vigilantio de errore putantium martyrum cereolis illustrari. Quem errorem vñus probat; sic approbat vñum cereorum.

Sicut & S. Augustinus arguit Agrippas ad sepulera Sanctorum, ob abusu epulandi, non ob eorum vñitationem.

AD V. Ne reliquæ autem vñæ obtrudantur supposititiæ, vigilantissimè cautum est per Ecclesiam pluribus in Concilijs: Vt in meo Luthero-cal. par. 1. c. 78. ostendi.

Demum age, Ecquid est, quod Reliquiarum sacrarum cultum adeo Vniuersalem reddidit per orbem vñuersum? Vt remotæ, celebres, frequentes ad sepulera Sanctorum fierent Peregrinationes, Orationes longæ & multæ, Sumptus immensi, & tot Basilicæ collocarentur?

Quid? Beneficia innumera, & maxima; publica, priuata; Secunda bella pax reducta, firmata; hostilitates prohibita, fracta; mortalitates auersæ; sedata tempestates; necessitates expedita; sanitates redditæ; aliæque vñtilitates iuxta in prosperis & aduersis impetrata.

2. ACCEDUNT MIRACULA in ipsiis Sanctorum corporibus demonstrata in sepulcris, in undis, in flammis, inter fractas, inter barbaros, hæreticos, &c.

3. INVENTIONES autem quot, quæque mirabiles ac gloriosas dedit sæpe Deus?

4. TRANSLATIONES vero quæ celebres ac memorabiles factæ produntur?

5. In primis illustre cenſeo, quod Ritum per-

tu perpetuo obseruatum inuenio; vt esse prorsus Apostolicum videatur.

SUB ALTARIBVS recondi Sanctorū reliquias, sua peculiari sanctitate in legem abiit per omnem omnium ætatum ac locorum Ecclesiam. Vt equidem existimem, idcirco S. Ioanni, *Apoc. 6.* animas Martyrum sub Altari ostensas; quòd eorum in terris corpora sub aris requiescere consueissent. Quo honore publico haud scilicet numero insignior sit alter.

Nulla enim gens vsquam fuit, quæ aris suis quicquam sanctius duxerit. Hæc azyla dabant confugis; his adgeniculabatur; ad has Numen iratum placabatur.

Apud Christianos verò Ara Thronus Dei titulusque Christi reputatur, & Christum in Ecclesia representat: Ac conditæ sub ara reliquæ Animas Iustorum in Manu Dei esse, inque Christo beate requiescere, nos admonent. Quòd iustior cercorum ad ea, aliaque Sanctorum sepulera, est vsus: De quo vide *Bell. l. 2. de Sanctis. c. 3. & 4.*

Et quid dignum satis ijs præstes Corporibus?

1. Quæ sanctarum Organa fuerunt animarum ad opera bona, tot, tanta?
2. Ad Miracula?
3. Ad claritatem Christi transformandam? &c.

QVÆSTIO XXIII.

Quo temporum successu processit ICONOMACHIA?

HÆRESIARCH. Iconomachus certus aliquis, qui primus fuerit, repertu difficilis est. Certum

constat illud, autores Iconomachie diuersis extitisse æt. ibus aut Iudæos, aut Mahumetanos, aut Magos: Quos auos hodierni sequuntur Luthero-caluinistæ.

1. IUDÆI primi videntur Iconomachi fuisse vt qui in suo Thalmud Christianorum Ecclesias esse idololatrias dicunt: Et dicantur ij sæpius Iconomachi in Synodo VII.

2. XENAIAS Persa seruus profugus se baptismum mentiens euasit in Episcopum, anno 485. Negabat decere vt Deus, Christus, Angeli, cum sint spiritus, corpore a pingantur sculptanturque effigie: nec Sp. Sanctum specie columbæ pingendum.

3. SAMARITANI anno 574. teste *Nycano Concil. II.* immaniter per Syriam sunt in imagines debacchati.

4. EZDES Rex Arabum Mahumetanus ab mago hebræo inductus sub annum 700. euasit late iconas. Nec annum superuixit, cui hebræus in præmium iconomachie XXX. annos vitæ promiserat: teste *Synodo VII. ad 5.*

5. LEO ISAVRICVS sub annum 716. ab Iudæis peruersus edicto picturas & sculpturas ex ecclesiis proserpsit, obstitentes Christianos multos contrucidauit. teste *Zonara, Cedreno, &c.*

6. CONST. Copronymus patri immanior successit necromanticus & Nestorianus. Anno 764. sed vnâ cum istis occidit & Iconomachia.

7. Post annum 800. recruduit bellum istud per Leonem Armeiolum, Mich. Balbum, & Theophilum Imp. Iudaizantes & necromanticos: *testibus ijdem.*

8. Sub idem tempus & in Occidente Claudius in Hispania Episcopus imagines templis eiecit.

9. Sub annum 1367. VICLEFFVS easdem insectatus est: ut discipuli eius sæuius demoliti sunt: teste *Tho. VValdensi c. 1. tit. 19.*

LUTHERANORVM primus And. Carolstadius anno 1522. remouit è templis imagines.

LUTHERVS, teste *Cochleio in vita,* factum probat, sed quod se facti autorem maluisse, cum de non petita ab se facultate increpabat. Ex eo, velut agmine facto, iconomachiam inuasere furentes: clasticum concinuerunt Magdeburgenses *Cont. 8. 9. 10.*

CALVINISTÆ verò comprimis iconomachiam sibi velut propriam vendicauerunt; vt, quas prædicti sarsere primæ ætatis debent, easdem eis præcipiant inmanitatis.

Dux belli Calvinus *Infl. l. 1. c. 11. & l. 4. c. 9. §. 9.* Vbi qua tria asserit falso vide in meo *Luthero calu. par. 1. p. 79.*

PAPISTA. Quæ tria negant Luthero caluinistæ; semper asseruit Ecclesia.

I. Imaginem Dei ac Spirituum rectè
Aa 2 pin-

pingi & sculpi, tum historicis, tum analogicis; non autem *serius*, id est, quasi essentiam Dei seu spiritus exprimeret pictura, vel significaret. Quia Scriptura Deum quasi hominem cum membris, & affectibus, & actionibus describit; ut aliqualem ideam Dei credentes animis concipiant.

II. Imagines Christi & Sanctorum sunt in sancto Vsu. Vnde S. Chrysostomus in Missa, quam Erasmus Latinam fecit, *Sacerdos egreditur, inquit, portans Euangelium precedente ministro cum Lucerna: & conuersus ad Christi imaginem inter duo ostia, inflexo capite cum exclamatione dicit &c.*

Sub annum 338. Hæmorroissa statuan æneam in templum solennissimè introductam fuisse prodit Nicephorus I. *hist. c. 30.* Eusebius *l. 3. & 4. de vita Constantini Magni* testatur eum templum omnia in Palestina statu aureis & argenteis repleisse. &c. Vide *Bell. l. 2. de Sanctis. c. 9.*

III. Vtilitatem imaginum docet factum Christi, qui vulcus sui ideam linteo impressam Abagaro misit.

Item Ea, quam Christo crexit æneam Syrophœnissa.

Item ea quam Christo Nicodemus fecit.

Item ea, quam Deiparæ pinxit Lucas. Ideo Chrysostomus orat, in S. Meletium testatur, plena imaginum omnia in annulis, poculis, thoris, parietibus, &c.

QVÆSTIO XXIV.

An omnis Sacrarum Imaginum cultus sit illicitus?

HÆRESIARCH. Duo hic ex diametro pugnantia occurrunt.

I. CHRISTIANO-CATEGORI, id est, Christianorum acculatores, qui pertendebant imaginibus diuinitatem debere honores, quod pii semper abhorruerunt. Talis fuit Seuerus Alex. Imp. qui in Larario suo statuan Christi lætitiæ colebat, teste Elio Lampridio.

II. ICONOMACHI omnem imaginibus negabant honorem. De vtriusque testatur Damascenus lib. de heresibus. De his q. precedente.

LUTHER ANGLV, vt Magdeburgenses, *Cent. 1. & vbi supra,* execrantur imaginum cultum. CALVINIANI multo detestabilius deum ouentac persequuntur eundem; vt qui nec Vsum earum periciantur.

PAPISTA. I. Proiecta, & homine velle Cretenfi indigna mentiendi qua libido, quæ impudentia est hac in re & causa Lutheri-caluinistarum: teste meo *Mendace Antipap. p. 1. q. 7.* Ea verò clamant ipsa, suam ipsorum iconomachiam ab omni desertam esse veritate.

II. Quam autem solido steterit veritatis firmamento nostra Iconodulia; patet in meo *Luthero-cal. p. 1. q. 79. & in Antichristo, p. 1. q. 24.*

III. Atque istis suffragantur perpetuam quadam concordiam S. Patres. Hinc S. Basilij sententia citatur ab Adriano Papa in epist. ad Imp. in Syn. VII. ad. 2. illa: *Historias imaginum illorum honores, & palam adoro. Hoc enim nobis traditum à S. Apostolis non est prohibendum.* S. Ambrosius *serm. 10. in Psal. 118. Qui imaginem conuenat, aut contempserit Imperatoris, utique illum honorat, aut iniuriam afficit; cuius imago est.* S. Aug. *l. 3. de Doctr. Christiana c. 9.* distinguit honorantes signa vtilia; quod alij nesciant, quid significant; hi sunt serui; vt Iudæi, alij sciunt; hi sunt liberi, vt Christiani. *Li. 2. ib. c. 29.* picturas, statuas ponit inter superflua hominum instituta, exceptis ijs, quæ proponuntur loco & tempore ab habente autoritate, vt sunt Christi & Sanctorum icones.

Quæ

Quæ quia inter res sacras semper habitæ sunt; omnino veneratione dignæ recte censentur.

I V. Iconoclastas etiam horrificæ clades affligerunt. Nam, teste Chronico Palmerij anno 741. sub Leone Isaurico pestis Constantinopolim exhausta, hominibus supra trecentis millibus sublatis. Sed iconomachia præierat: Leo item Italiae exutus est imperio, eiusque successores: teste Zonara.

Rex Arabum Ezides, Hebræo 30. anni regni promittente si bellum indixisset imaginibus; vix vnum superuixit.

Const. Copronymi imperium diris cladibus terræ motuum atterebatur, peste hominibus nudabatur: cumque ubiq; cruces sublatae fuissent, ecce pluebat cruces: Pontus insueto frigore constitit ad 100. miliaria glacie crassa 50. cubitos: quæ soluta mœnia domosque eueritit Constantinopoli: Ipse Copronymus adhuc viuus se flammis inextinguibilibus cremari vociferans periit.

QVÆSTIO XXV.

Ad Crucis Dominicæ debeat adoratio?

HÆRESIARCH. CLAVDIUS Taurinensis, sub annum 800. teste Iona l. i. detestabatur Crucem Domini. Item quos Pauliciani, teste Eutyrio in *Panoplia* p. 2. tit. 11.

Item sub annum 1110. Petrus Bruis & Henricus, teste *Cluniacensi*. Sub idem tempus & Bogomiles. Similiter & VVicleffista, teste *Tho. VVald.* to. 3. tit. 20.

LUTHERANI Magdeburgenses *Cent.* 4. *cap.* 4. & 6.

CALVINVS *Inst.* l. 1. c. 11. §. 7. Crucis honorem detestantur infandè; Ac mendacis onerant; vt videre est in *Mendace Antipap.* p. 1. q. 3.

SVADENT Bogomiles & Petrobrusiani istis.

1. Quia crux dolorem & ignominiam attulit Christo: ergo detestanda est.

2. Quia Impius est filius, qui patibulum amaret patris.

3. Quia si cruces omnes adorandæ, quod Christus in cruce pependit; ergo & sepulcra; quod in sepulcro quieuit; & præsepia, &c. & omnes columnæ, clauis, &c. *Imo & asini*, ait Claudius: quod asino veclus est Christus.

4. Quia Christi hostes gaudebant passione Christi, oderuntque crucem: ergo qui honorant eam, sunt hostes Christi.

5. **Wicleffista**, Quia si ob contractum Christi sit adorandæ; ergo & labia Iudæ; pugnus Malchi. &c. adorandus erit.

6. Centuriatores, Quia superstitio est characteribus tribuere virtutem: sed Papiста tribunt figuræ crucis vim pellendi demones: ergo superstitiosi sunt.

PAPISTA. Solutio istorum facilis est.

AD I. Crucis dolor & ignominia vergit in lætitiã & gloriã, demone deuicto.

AD II. Dissimile istud. Quia iustè, meritis, ac inuitus suspèditur ille: Christus verò insons, ac libens, quia voluit, suspenus est.

AD III. Disparitas talium magna est. Nam cruces adoramus, quia veræ Crucis imagines sunt, Christique crucifixi; præsepia verò, sepulcra, clauis, &c. non sunt ad exprimenda illa Christi.

AD IV. De suo scelere gaudebant hostes Christi; at nos de Christi triumpho gaudemus, passioque compatimur.

AD V. Disparitas talium est: ait *Th. Wald.* to. 3. tit. 13. c. 120. Quia crucem Dominus elegit; amauitq; innocuam: at pugnum percussoris, proditoris labia, vt impia, execratus est. Et hæc fuerunt instrumenta sceleris; crux vero passionis: passio a. fuit sanctissima, actio verò passionem inferentium nefandissima.

A a 3

AD VI.

AD VI, *Signo Crucis*, ait S. Athanasius lib. de Incarn. *omnia magica compescuntur* supernaturaliter: quod superstitiosi characteres non possunt. Vide *Bell. li. 2. de Sanctis c. 30*. Et meum *Luthero-c. p. 1. q. 82*. Et *Antichristo. p. 1. q. 25*.

QVÆSTIO XXVI.

*An Deus & Sancti rectè colantur TEM-
PLIS?*

HÆRESIARCH. Aiani & Donatistæ templa Catholicorum profanabant, d. spoliabant, odio Religionis; non, vt Ethnicis, odio Templi aut Nominis Christiani teste S. Athan. in apolog. Theodoro 1. 4. h. st. c. 19. 10. &c.

MANICHÆI, c. ste Aug. l. 20. contra Faustum. c. 3. 4. exprobrabant Catholicis templa, aras, &c. quod instar Gentilium & Iudæorum.

MASSALIANI item anno 361. §. v. orti, in Conc. Orient. damnati anno 425. teste Socrate l. 2. h. st. 33. aras ac templa erecerati, in ædibus orandum esse docebant sicut & Eustathius.

PETROBRVSIANI similiter sub anaum 1126. Dein Albigenes; Tum VValdenses; postea Taborita. &c. templa dei serunt, vt quibus omnia loca suis apta cœtib. essent profanis.

LUTHERO-CALVINISTÆ admittant templa; sed ad Conciones tantum & Sacramenta ministranda.

Hinc Magdeburgenses *Cent. 4. c. 6.* multis carpunt ritus Consecrandi ecclesias; *Cent. 6. R.* edunt sumptus fabricarum; & quod in Martyrum honorem ponantur.

Ad Orandum fieri oportere negant. Calviniani eadem reprehendunt.

CALVINVS in *præfat. Inst.* traducit ornatum templorum: Et *Inst. l. 1. c. 11. §. 13.* Ornatum asserit verum Conciones & Sacramenta.

Idem l. 3. c. 20. §. 30. Erigi concedit templa ad communes preces quidem; nullam tamen in esse templo sanctitatem, vnde preces commendentur.

ANABAPTISTÆ Transyluani in *Antihæresibus Christi veri & Falsi*, etiam istud omne negant templifugæ; sed syluicolæ cœtus *notum nos a-*

gunt, vt noui Gnostici: Sic & VVicleffitæ, & Manichæi.

PAPISTA. Quæ istorum argumenta sint; etiam reſutata repetere ex meo *Luthero cal. p. 1. q. 83.*

S. Scripturæ verò testimonia exhibentur in *Antichristo. p. 1. q. 26.*

I. **VERBO DEI & Sacramentis** Templarità parantur:

1. Vnde cum Gregorio Neocæsar. parum loci esse, vbi templum instituerat collocare, vicinam rupem precibus remouit, teste Euseb. libr. 2. hist. c. 25.

2. Ad Res sacras subinde conuenire necesse est populo; huc igitur loco certo publico que opus sicut & politicis negotiis sua sunt destinata loca.

II. **SACRIFICIIS** opus est Templo:

1. Cū sacrificia non sine aris patrētur; templa autem altarium sint domus; plañe ad sacrificia requiruntur tēpla Pulcre Aug. l. 8. Ciuit. c. vlt. *Nos martyribus Templi. Sacerdotia, Sacra, & Sacrificia constituimus: Quoniam non ijs, sed Deus eorum nobis est Deus.* &c.

Non autem ista esse sacrificia Martyrum nouit, qui nouit Vnum, quod Deo illic offertur, Sacrificium Christianorum.

III. **ORATIONIBVS** Publicis Priuatisque Oratoria aperiantur.

1. Quia eam cunctis nationibus legem natura inscriptam factis ipsis declarauit. Vnde Chyl. hom. 30. contra Anomæos. *Dicis: Orare domi possumus. Magno in errore versaris. Fieri non potest, vt domi tam benè ores, quam in Eccl. s. i.*

2. Hinc Theodosius Imp. ait Rufinus l. 2. hist. c. 33. *circumibat omnia orationum loca.* Et Augustinus epist. 109. mul-

multa in templis miracula ab precantibus impetrata prodit. Ideo monet ibidem & in Regula: *In Oratorio nemo aliud agat, nisi ad quod factum est; unde & nomen accepit.*

3. Apostolus, ducta similitudine à veris templis, sæpius dicit corpora nostra esse templum Sp. Sancti. 2. Cor. 6. *Possitis Templum Dei vivi.* Et Aug. l. 2. ad Simplicianum q. 4. ait Dauidem ante Arcam orasse; quod ibi sacratior locus esset, & commendatior præsentia Domini.

4. Promisit Deus Salomonæ, 3. Reg. 9. ergo magis Christiano cuique templo, se ibi auditurum precaturus. Huc adiuuat, quod templa sint accommodatiora ad ardentius orandum; ob præsentiam Eucharistiæ, Reliquiarum, crucis, imaginum, &c.

IV. SANCTIS sanctè Memoria & Martyria construuntur. Ita, teste Cyrillo *Catech.* 16. ecclesia est posita Apostolis, ubi Sp. Sanctum acceperat, Talium plenæ historia. Aug. l. 8. *Ciuit. c. 26. Hoc dolet, ethnicis, quod Memoria Martyrum nostrorum templis eorum d. lubrisque succurrunt.*

2. RATIO fauet. Quia ait S. Hier. epist. 17. *Venerabantur quondam Iudæi Sancta Sanctorum, quia ibi erat Arca. Nonne ibi venerabilius videtur Sepulcrum Domini aut, Reliquiæ Sanctorum? Nam hæ videntur haud paulo Sanctiores, quam Arcalignea. 1. Cor. 6. Membra enim nostra templum sunt Sp. Sancti. 2. Cor. 13. An experimentum queritis eius, qui loquitur in me, Christus?*

Templa tamen à Basilicis quidam distinguunt cum Aug. l. 22. *Ciuit. c. 10. Nos Martyribus non Tempia, sicut Dijs; sed Memo-*

rias, sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum viuunt spiritus, fabricamus.

Illis templa, vti & Sacrificia, soli Deo fiunt. Equidem malim distinctionem petere ab intentione Ecclesiæ docentis de templis ædificandis, quam ab Vocabuli vsurpatione.

Hæc enim varia est, illa vna constans ac certa, Deo principaliter omnes Ædes sacras poni, secundario Sanctis.

QVÆSTIO XXVII.

An tolerabilis sit templorum ORNATUS?

HÆRESIARCH. PETRVS BRVVS sub annum 1126. eiusq; Sectatores Petrobrufiani: itemque **VVICLEFFISTÆ** omnem templorum ornatum damnant hoc amplius, quò templa ipsa execrantur infestius.

LVTHERANI æquè ac **CALVINIANI** ipsorum innouant impietatem, Ædesque factas denudant. Idque zelose & cum ratione facere videri volunt.

PAPISTA. Sic assolent. I. Sed luculentis S. Scripturæ & Basilicis exemplis contradicunt iisdem Sacrorum hostes. Vide in meo *Antichristo*, parte 1. *question. 27.*

II. S. Patres quoque vix ampla satis encomia queunt reperire, quibus euehant templorum Autores atque ornatores.

Vnde Paulinus natali S. Felicis:

Aurea nunc niueis ornantur Limina velis.

S. Ambr. l. 1. de Off. c. 21. *Maxime Sacerdoti conuenit ornare Dei templum decore congruo; ut etiam hoc cultu aula Domini resplendeat.*

III. Quamquam iidem S. Patres profanos cultus & ambitiosos, in ecclesias

has irrepentes specie diuinæ gloriæ, iure merito reprehenderint. Quæ vitatio è quatuor minus obseruatis potest provenire: è loco, Tempore, Modo, & Persona; De quibus *Bell. l. 3. de Sanctis. c. 4.*

QVÆSTIO XXVIII.

An BENEDICTARVM rerum usus in Dei Cultu sit Christianus?

HÆRESIARCH. VVADENSES, exorti sub annu 1140. omnes irridere benedictiones ceperunt: teste *Reynero in fragmentis.* Itemque Flagellantes, coorti sub annum 1350. teste *Bern. Luxemb.* Quod omnem religionem ponebant in baptismo sanguinis per flagra elicti: hic eis circo erat Confirmatio, Pœnitentia, &c. & omnia. At asperæ lustralis aquæ guttas dicebant scintillas gehennales. VVICIEPISTAE, teste *Tho. VVald. 3. tit. ult. c. 68.* Benedictiones rerum dicitabant proximæ Necromanticam.

LYTHERVS l. de *Visione Danielis*, oēs damnat Benedictiones ecclesiasticas. Magdeburgenses *Cent. 2. c. 6.* eas dicunt ritum ethnicum, præcipuè lustralem asperisionem.

CALVINVS *Inst. l. 4. c. 10. §. 20.* tria oblatrat contra lustralem. 1. Hanc ab autore Alexandro, à Papisitis institutam Papa sc. Sexto à S. Petro; & tamen dici Apostolicam Traditionem. 2. Nec Augustini memoria eam fuisse. 3. Ipsam esse baptismi profanationem. **BRENTIVS** in *Conf. c. ult.* Non debere adumbrari mysteria vlla in luce Euangelij. **Heshusius** l. de *sexcentis error. Papisit. loco 27.* Error est, lustrali deleri venialia, dæmones effugari, ac morbos. 1. Quia 1. Ioan. 2. *Sanguis Christi nos emundat ab omni delicto.* 2. Quia manifesta magia est præter Dei verbum vti creaturis ad fugandos dæmones. Estque contra *Deut. 18.* *Non sit maleficus, neque incantator inter vos: Et Non assumes nomen Domini Dei tui inuani.*

PAPISTA. Vana profani, & impij impia comminiscuntur.

1. Cum enim Benedicendi ritus in Scripturis Exemplum habeat, *Mat. 14. Luc. 9.* & Documentum 1. *Tim. 4.* quid humana Deo obstrepit improbitas ac maledicentia?

2. Præterquam quod Benedictioni sanctimoniam ac usum sancta custodivit Traditio Ecclesiæ Christi: teste, in cæteris S. Cyrillo Catechesi 5. *Sicut mandu di cibi sunt immundi inuocatione diaboli: ita aquam simplicem fieri sanctam inuocatione Dei:*

3. Proinde l. 4. de *Sacram. c. 3 & 5. S. Ambr.* ait, Aquam, nisi Crucis signo prius sacretur, nullū habere usum in Ecclesia.

4. Et quid è S. *Basil. li. de Sp. S. c. 27.* dicit eam apostolicam esse Traditionem.

5. Quò rectius sancit Conc. Nannantense can. 4. vt presbyter visitaus ægrotum, hunc & cubiculum aqua lustrali perspergat.

Iam Ad CALVINI cauillationes.

AD I. Aquæ benedicendæ institutio tribuitur Apostolis; at Præceptum dedit Alexander I.

AD II. Fingit id Calvinus. Lotionem pedum maluit S. Aug. differri in octaua Paschæ; ne loti pedes Catechumeni putarent se baptizatos iam esse.

AD III. Fingit ille repeti à nobis baptismum: sed calumnia est. Recoli tantum eum in asperisione grati est animi.

AD Heshusium: 1. Sanguis Christi emundat nos cunctis à peccatis, sed applicatus per Sacramenta, efficaciter à venialibus, per Sacramentalia pro merito applicantis. 2. Mentitur idem, non esse scriptū, vt aqua sanctificetur ad pellendos dæmones. Contrarium patet in meo *Antichristo p. 1. q. 28.* 3. Neque peccatur in illud; *Nō assumes Nomen. &c.* quia benedicentes aquam. &c. nec peieramus, nec Sathanam inuocamus. Vide meum *Luthero. c. p. 1. q. 87.*

QVÆSTIO XXIX.

*Peregrinationes, ac Vota, num licitè fiant
Sanctis?*

HÆRESIARCH. I. CLAVD. Taurinensis, sub an-
num 815. teste *Iona Epif. Aurel. l. 3. de cultu ima-*
ginum, docebat inanes ad loca Sanctorum esse pere-
grinationes. Sic & Petrobrusiani, teste autore *vita S.*
Bern. l. 3. c. 5. Et *V. V. V. l. 10. 3. tit. 15.*

LUTHERANI, vt Magdeburg. *Cent. 4. c. 6.* fin-
gunt tempore Constantini Magni cœptas pere-
grinationes; sed ab Greg. Nysseno refutatas is-
tis rationibus: *Cent. 4. c. 10.* 1. Quia Christus,
Matt. 5. illas non recensuit inter octo beatitu-
dines. 2. Quia pericula sunt multa, præsertim
fœmineo sexui, in peregrinationibus. 3. Nihil
inuenitur alibi, quod domi promptum haberi
nequeat.

CALVINUS *Infl. l. 4. c. 13. §. 7.* Plenas impieta-
te peregrinationes asserit: eò quod omnis vol-
untarius cultus Deo displiceat.

PAPISTA. Satis sui Luthero-calui-
nistas hæresiarchæ refutant, in hisce
tam olim damnatos.

Verumtamen Centuriatores doce-
renunquam valent, eam orationem esse
S. Gregorij: Neque in operibus eius ha-
betur.

Deinde ea reprehendit, non peregr-
nationes; sed monachis & monachab.
eas non conuenire docet. Ita *Ionas l. 3. ad*
Claudium Taur. Sic & S. Hier. mirificus
peregrinorum encomiasta, eas dis-
suadet tamen monachis; exemplo S. An-
tonij, Hilarionis, &c.

Ad I. Dico, Peregrinationes non esse
ad salutē necessarias, neq; ad pfectionē.

Ad II. Et nos dicimus oò pericula
non omnib. eas conuenire.

Ad III. Nihil ad salutē necessariū; ve-
rū est: Nihil vtile inueniri alibi; falsum.

Ad Caluini maximam dico: Volun-
tarius cultus est ipsi dicitur, qui sine ra-

tionē suscipitur: Vt si velis lauare bis pri-
us, quam comedas. At cultus Deo præ-
stitus per actū virtutis est non præceptus,
non est ita volūtarius, etsi volūtariè fiat.
Vnde, *Nu. 30.* iubet Deus impleri vota
rerum est non præceptarum. Plura in
meo *Luthero. c. p. 1. q. 87.*

QVÆSTIO XXX.

*An Christo, & sanctis FESTI DIES sint
celebrandi?*

HÆRESIARCH. I. EBION, teste *Bron an. LXXIII.*
& Ebionitæ contendebant Iudæorum ac Chri-
stianorum festa vt itaq; obseruari oportere: Sic *Euseb.*
l. 3. hist. c. 27. Æthiopes idem innouarunt tempore S.
Gregorij ipso teste *l. 11 ep. 3.* Quia, *Exo 31. Passum est*
sempiternum.

II Omnia festa, ceu ceremonias Iudaicas tollebant
Petrobrusiani, in *vita S. Bern. l. 3. c. 5.* & *V. V. V. l. 10. 3. tit. 16. c. 140.* Quia, *1. Ro. 14. Auius indicat diē inter-*
diem: alius iudicet ut omnem diem: id est, putat esse sacrū
2. Gal. 4. Dies obseruatis, & mensis, & annos. &c. Col.
2. Nemo vos iudicet in potu aut in cibo, aut in parte diē
festi 4. Patres aiunt Sabbatum carnale Iudæorum à
feruilibus abstinere; ac Christianorum Sabbatum
spiritalē est abstinere à peccatis.

III. **LUTHERANI**, perindeque **CALVINIA-
NI** dogmatizant quinq; 1. Festos agitare dies ia-
ris esse diuini ac naturalis: iuxta Decalogum.
Et rectè. 2. Ius illud dies determinasse nullos:
determinari verò oportere à Pastoribus; sed po-
pulo consentiente. At non ea conditione Chri-
stus Apostolis commisit regimen Ecclesiæ. 3.
Determinatos non debere celsari sanctiores cœ-
teris, ceu mysteriosos; sed obseruari solum ob
determinationem. Docentq; Paulo, vt supra.
4. Sanctis dies consecrare nefas. 5. Determina-
tionē eam non obligare in conscientia; nisi ob
scandalū, seu contēptū. 1. Quia festū agere fuit
res indifferens in primitiua Ecclesia; atūt Mag-
deburg. vt iā in Sabbato prædicarent; ceu Paul.
Act. 13. iam in Dominica, qua Ioannes *Apoc. 1. ra-*
ptus fuit. 2. Quia *Gal. 4.* resistitur Pseudoaposto-
lis festa cum obligatione inferentibus. 3. Quia
ait Heshus. cū Christianorū, quā Iudæorū, plu-
ra sint festa; erit eorum iugum intolerabilius.

PAPISTA. Cum in *Luthero ca. p. 1. q.*

88. veritatem asseruerim; hic falsitas redarguenda est.

I. Sabbatizantium. S. Aug. in *Gen. 9.* 46. 124. 139. ait, Pacta legis dici sempiterna, quod significet res æternas; Vel duraturas quousque status ille perdurabit; Vel quousque Deo placuerit.

Ad Hoc: *Alius iudicat diem inter diē,* id est, ieiunat omni die, alius quibusdā. Ita Orig. Ambr. &c. *Vel,* Theoph. Theodor. &c. Alius abstinet à suilla semper, alius aliquando. *Vel,* Hier. Alius Sabbatum & Kalendas obseruat, alius nullum diem feriat. Et sic loquitur de festis Iudæorum; non Christianorum.

Ad *Gal. 4.* Arguit obseruatores dierum dicentes; iam bonum est iterinire, hoc illud agere. Sic Ambr. Aug. *Vel melius:* Aug. Hier. Græci: agitur de festis Iudæorum tantum. Sicut & *Col. 2.*

Ad Quinque illa Luthero-caluinistica liquet responsio in meo Luthero-cal.

Ad quinti I. Dico: Cultus festorum ex se indifferens est; at posita lege, necessarius. Item Paulus non ideo coluit Sabbatum, quod prædicaret Sabbato; quo collectos reperiebat.

Ad Heshusium dico: Iudaicum iugū festorum fuisse graue, quia seruale & corporale; nesciū mysterij, multis obseruatiūculis additum permolestis: Non sic festa Christianorum plena mysterij, vacantia à seruali opere & ceremonijs serualibus. Deniq; Dominicam, vti festorum primā, cœptā in die Pentecostes, docemus ex *Act. 20. I. Cor. 16. Vna Sabbati cum. &c.*

At ea loca volunt de Sabbato intelligi Magdeburgenses *Cent. 1. l. 2. c. 6.* Calvinus in *Catena Marlorati;* & Paulum sabbatizasse aiunt.

AT contra consensum S. Patrum, *Bell. l. 3. de Sanctis. c. 11.*

Et in c. 12. de Paschate; quod Magdeburgenses lib. volunt esse indifferens debere, vt celebretur, quo die liberit.

AT hoc Nouatianum est, iamque olim damnatum.

Ultima pars superat Ecclesia Triumphans, de Sanctis in Purgatorio. Hi Viatores esse desierunt; suntque Comprehensores decreta quidem Dei; sed factio nodum suo ipsos debito tantisper remorante. De illis itaque conuersionem mouent iniquiores Nouatores, sectarum veterum damnatarum.

VI. DE PURGATORIO.

QVÆSTIO XXXI.

Num sit Purgatorium?

HERESARCH. I. AERIS cognomento Impius emergit anno 356. damnatur in Conc. Sirmiaci anno 357. Docebat, teste *Epiph. bar. 75. Aug. bar. 5.* Non orandum pro defunctis, Vel, quia non egeret precibus; Vel, quod iuari non possent. 1. VVALENTINUS Purgatorium esse pernegabant teste S. *Anto 4. tit. II. c. 7. §. 3. 3. APOSTOLICI* prius idem sub annum M. C. LIII. 4. HENRICIANI & Petrobrusiani sub annum M. C. LXX. teste *Bern. Epist. 240. §. 5. ALBIGENSIS* sub annum M. CC. cum Purgatorio infernū tollebant. teste S. *Anto p. 4. tit. II. c. 7. §. 6.* Sic & VVicleffitis, Hussitis, Armeni & Græci. &c.

LUTHER vster mutauit. I. In disput. Lipsica ait: Ego; qui Credo forti: er: imò ausim dicere scio Purgatorium esse; facile persuadeor in *Scripturis* de eo fieri mentionem. II. In Artic. à Leone damnatis; Admittit idem: sed cum erratis quinis: 1. Non posse *Scripturis* probari Animas in eo non certas esse salutas. 2. Possē inibi mereri ac demereri. 3. Assidue in eo peccare, dum horrent pœnas & requiem appetunt. 4. Liberatas suffragijs Ecclesia minus beari, quā que facti faciunt per sese. III. Deniq; abnegatione post hanc vitam; Et vitam ait purgatorium esse, mortis quæ pœnā culpam omnem extinguit. Ita l. de *abroganda Missa.* LUTHERANI sequuntur hoc tertium omnes Rigidi: & Molles. Item que CALVINIANI: Calvinus Inst. l. 3. c. 5. §. 6. Id vocat *Exitialē Satane commentum, quod Christi Crucem euacuat;* con-